

Dosarul nr. 3ra-58/2023
2-18080613-01-3ra-20012022

prima instanță: Judecătoria Căușeni, sediul Centru (jud. S. Pleșca)
instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. Gh. Mîra, Gr. Dașchevici, A. Bostan)

ÎNCHEIERE

29 martie 2023

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Tamara Chișca-Doneva
Nicolae Craiu
Iurie Bejenaru

examinând admisibilitatea recursului depus de Vasile Moisei și Maria Moisei, reprezentați de avocatul Ion Cîrlig,

în cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă de Vasile Moisei și Maria Moisei împotriva Consiliului sătesc Grigorievca și Primăriei satului Grigorievca, Efim Glodea, Maria Glodea, Nicolai Ivanov și Tatiana Ivanova cu privire la declararea nulității titlului de autentificare a dreptului deținătorului de teren eliberat lui Mihail Brailovschi, aprobarea unui nou proiect al planului cadastral cu modificarea hotarelor, planului cadastral și geometric și locul amplasării terenurilor a deținătorilor de teren, recunoașterea dreptului de proprietate și eliberarea titlului de autentificare a dreptului deținătorului de teren după familia Moisei cu amplasarea la locul și hotarele de fapt deținute,

împotriva deciziei din 14 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respinsă cererea de apel depusă de Vasile Moisei și a fost menținută hotărârea din 28 iulie 2020 a Judecătoriei Căușeni, sediul Centru,

c o n s t a t ă:

La 12 ianuarie 2018, Vasile Moisei și Maria Moisei au depus cerere de chemare în judecată împotriva Consiliului sătesc Grigorievca și Primăriei satului Grigorievca, Efim Glodea, Maria Glodea, Nicolai Ivanov și Tatiana Ivanova cu privire la declararea nulității titlului de autentificare a dreptului deținătorului de teren, aprobarea proiectului planului cadastral și recunoașterea dreptului de proprietate.

În motivarea acțiunii reclamanții au indicat că, la începutul anului 1991, au procurat o casă locativă situată în Grigorievca, r-nul Căușeni și în comun cu familia au trecut cu traiul în ea. În componența familiei intrau, soțul, soția și trei copii minori. La

finele anului 1991 Parlamentul RM a adoptat Codul Funciar. În temeiul art.6, 11, 12, 39 a Codului funciar organele administrației de stat dispun de funcția de atribuire, înstrăinare a terenurilor, de autentificare a dreptului deținători de terenuri.

Au invocat reclamanții că, în baza legii susmenționate, ex-primarul satului Grigorievca prin dispoziția nr. 6, din luna martie 1992, conform componenței familiei în număr de 5 persoane, soțul, soția și trei copii minori, adăugător la terenul de pe lângă casă, familiei Moisei i-a fost alocate 0,38 de ha lot de teren ca grădini. Din momentul primirii terenului și până la etapa actuală, familia Moisei a deținut terenul, l-a prelucrat, a achitat toate impozitele către stat.

Au mai invocat reclamanții că, în temeiul art.6 a Codului funciar, administrația publică locală era obligată să elibereze familiei Moisei, titlul de autentificare a dreptului deținătorului de teren, însă în privința familiei Moisei această cerință nu s-a făcut și ei nu dispun de acest document.

Au susținut reclamanții că, s-au adresat către administrația publică locală cu cererea de a întocmi și elibera titlul de proprietate asupra terenului grădini și lotului de pe lângă casă, însă li s-a refuzat.

Au considerat reclamanții că familia Brailovschi și familia Glodea dețin documente de proprietate false asupra terenului ce le-a fost atribuit în anul 1992 ca grădini, fapt ce poate fi stabilit prin verificare registrelor cadastrale, de evidență a gospodăriilor, plăților și taxelor locale. Au afirmat reclamanții că, de fapt terenul în litigiu îl deține familia Moisei, iar de drept, conform documentelor de familia Brailovschi Mihail-Glodea Maria, familia Ivanov, iar familiei Moisei nu este atribuit nici un teren.

Au solicitat reclamanții Vasile Moisei și Maria Moisei, declararea nulității absolute a Titlului de autentificare a dreptului deținătorului de teren la familia Brailovschi Mihail Vasilievici cu nr. cadastral xxxxxx, deținătorului de teren grădini în mărime de 0,1562 ha; aprobarea unui nou proiect al planului cadastral cu nr. 2716117, cu modificarea hotarelor, planului cadastral și geometric și locul amplasării terenurilor a deținătorilor de teren; recunoașterea dreptului de proprietate și eliberarea titlului de autentificare a dreptului deținătorului de teren cu nr. cadastral xxxxxx, în mărime de 0,38 ha conform dispoziției Primăriei satului Grigorievca nr.6 din 30.03.1992 după familia Moisei cu amplasarea la locul și în hotarele de fapt deținute din 1992 până în prezent.

Prin hotărârea Judecătorei Căușeni sediul Centru din 28 iulie 2020, cererea de chemare în judecată depusă de Moisei Vasile și Moisei Maria împotriva Consiliului sătesc Grigorievca și Primăriei s. Grigorievca, Glodea Efim, Glodea Maria, Ivanov Nicolai și Ivanova Tatiana cu privire la declararea nulității Titlului de autentificare a dreptului deținătorului de teren eliberat lui Brailovschi Mihail, cu nr. cadastral xxxxxx, aprobarea unui nou proiect al planului cadastral cu nr. 2716117 cu modificarea hotarelor, planului cadastral și geometric și locul amplasării terenurilor a deținătorilor de teren de facto, recunoașterea dreptului de proprietate și eliberarea titlului de autentificare a dreptului deținătorului de teren cu nr. cadastral xxxxxx, în mărime de 0,38 ha, după familia Moisei cu amplasarea la locul și hotarele de facto deținute, a fost respinsă.

De asemenea, s-a dispus că sechestrul aplicat pe terenul cu nr. cadastral xxxxxx și interdicțiile legate de săvârșirea actelor referitoare la acest imobil, se mențin până la rămânerea prezentei hotărâri definitive, după care se revocă.

Din materialele cauzei rezultă că, la caz dispozitivul hotărârii instanței de fond a fost pronunțat public la 28 iulie 2020, iar cererea de apel nemotivată a fost depusă de Vasile Moisei la 30 iulie 2020.

Prin încheierea din 16 februarie 2021 Curtea de Apel Chișinău a stabilit apelantului un termen de 10 zile din momentul comunicării încheierii, pentru prezentarea motivării apelului. În termenul stabilit Vasile Moisei a prezentat cererea de apel motivată.

Astfel, instanța de apel întemeiat a considerat ca fiind depus în termen, atât apelul nemotivat, cât și cel motivat al lui Vasile Moisei împotriva hotărârii din 28 iulie 2020 a Judecătoriei Căușeni, sediul Centru.

Prin decizia din 14 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău a fost respinsă cererea de apel depusă de Vasile Moisei și a fost menținută hotărârea din 28 iulie 2020 a Judecătoriei Căușeni, sediul Centru (f.d.207, 208-217, vol. III).

Pentru a decide astfel instanța de apel s-a bazat pe art. 53 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova, art. 1 alin. (2), 3 alin. (1), 14, 15 alin. (1), 16 alin. (1), 17 alin. (1) din Legea contenciosului administrativ, în vigoare până la 01 aprilie 2019, art. 82 din Codul funciar și a reținut că, potrivit pct.3 din Hotărârea Sovietului Suprem al RSS Moldovenești nr. 515 din 20.02.1991 despre modul de punere în aplicare a Legii R.S.S. Moldova „Cu privire la modificarea articolului 82 din Codul Funciar al R.S.S.Moldova”, sovietele locale de deputați ai poporului pe teritoriul cărora funcționează colhozuri repartizează pentru fiecare gospodărie țărănească câte un sector de pământ în mărime de 0,3 hectare, iar în cazurile în care familia țărănească are mai mult de 3 membri, i se repartizează suplimentar câte 0,1 hectare pentru fiecare membru.

Completul judiciar al instanței de apel a reținut că, reclamantii Vasile Moisei și Maria Moisei, prin acțiunea înaintată invocă faptul că, conform dispoziției Primăriei s.Grigorievca nr. 6 din 30.03.1992, le-a fost atribuit teren cu destinația grădini cu o suprafață de 0,38 ha.

În speță, instanța de apel a reținut că, din suportul probator administrat la caz, careva probe care ar confirma dreptul de proprietate a familiei Moisei asupra terenului cu suprafața de 0,38 ha lipsesc. După cum a fost constatat anterior, potrivit datelor cadastrale ce rezultă din extrasul din Registrul bunurilor imobile, după terenul lui Dabija Vaselina cu nr. 9 cadastral 2716117.272 este înregistrat dreptul de proprietate a lui Brailovschi Mihail asupra terenului cu nr. cadastral xxxxxx, cu suprafața de 0,1562 ha, terenul lui Glodea Efim cu nr. cadastral xxxxxx, cu suprafața de 0,5007 ha, terenul lui Ivanov Nicolai, cu nr. cadastral xxxxxx, cu suprafața de 0,53 ha și terenul ce aparține cu drept de proprietate administrației publice locale, cu nr. cadastral xxxxxx, cu suprafața de 0,2395 ha (f.d. 77-82).

Totodată instanța de apel a remarcat că, terenul la care pretinde familia Moisei cu suprafața de 0,38 ha, nu este indicat pe planul cadastral (f.d.83, Vol.I) și dreptul de proprietate a familiei Moisei asupra acestui teren nu este înregistrat în Registrul

bunurilor imobile, nefiind eliberat și Titlul de autentificare a dreptului deținătorului de teren în acest sens.

În speță, instanța de apel a subliniat că, pentru a beneficia de loturi de teren, persoanele interesate urmau să întrunească o condiție obligatorie – să trăiască permanent pe teritoriul localității respective, în anul 1991 or, art. 82 din Codul funciar al RSS Moldova a acționat în timp în perioada 20.02.1991-25.12.1991, la 25.12.1991 fiind intrat în vigoare Codul funciar în redacție nouă, stabilea deja alte condiții de atribuire a terenurilor, diferite de cele prevăzute la art. 82 al Codului funciar din 22.12.1970. Moisei Vasile și Moisei Maria nu au prezentat careva probe din care să rezulte faptul locuirii acestora în s. Grigorievca în anul 1991, deși ultimii au invocat că au procurat casa în 1991. Nici din registrele de evidență a gospodăriilor prezentate nu este posibil de stabilit cu certitudine dacă familia Moisei a locuit în anul 1991 în s. Grigorievca, ci dimpotrivă din registrul respectiv rezultă că copii familiei Moisei au început a frecventa școala locală din s. Grigorievca din anul 1993, și anume fiica Moisei Valentina-clasa 7, iar fiica Moisei Daniela- clasa 2, iar fiul Moisei Andrei-clasa 1 (f.d. 99).

Prin urmare, Completul judiciar al instanței de apel a conchis că, familia Moisei deține de facto terenul cu suprafața de 0,38 ha în lipsa unui temei legal or, la momentul adoptării modificărilor în art. 82 din Codul funciar și pe parcursul acțiunii acestui articol nu a locuit permanent pe teritoriul s. Grigorievca și respectiv nu a avut dreptul la lotul de teren pe lângă casă în conformitate cu prevederile art. 82 Cod funciar.

Mai mult, Completul judiciar al instanței de apel a subliniat că, extrasele din cartea de evidență a gospodăriilor populației nu pot servi un temei de atribuire a dreptului de proprietate asupra unui bun imobil, fapt pretins de reclamant, or conform pct.5 din Regulamentul cu privire la conținutul documentației cadastrului funciar, aprobat prin prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr.24 din 11 ianuarie 1994, Registrul cadastral al deținătorilor de terenuri, titlul de autentificare a dreptului deținătorului de teren, proiectul de organizare a teritoriului și decizia autorității administrației publice locale cu privire la atribuirea terenului constituie temei pentru soluționarea problemelor ce țin de impozitarea, vânzarea-cumpărarea terenurilor proprietate publică, moștenirea și litigiile funciare, obiect al cărora sînt terenurile, drepturile asupra cărora nu au fost încă înregistrate la organul cadastral teritorial în registrul bunurilor imobile.

Conform pct.12 din Regulamentul cu privire la conținutul documentației cadastrului funciar, aprobat prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr.24 din 11 ianuarie 1994, Completarea registrelor cadastrale se efectuează în baza documentelor ce confirmă drepturile asupra pămîntului (deciziilor primăriilor municipiilor, orașelor, satelor (comunelor), contractelor de vânzare-cumpărare, de arendă, schimb, certificatelor de moștenire, donație), însă la caz Moisei Vasile nu a prezentat careva acte care ar constitui temei de înregistrare a dreptului de proprietate.

În condițiile descrise supra instanța de apel a statuat că, nu se atestă temeiuri de declarare a nulității absolute a Titlului de autentificare a dreptului deținătorului de teren atribuit lui Brailovschi Mihail Vasilievici cu nr. cadastral xxxxxx și de recunoaștere a dreptului de proprietate și obligare la eliberarea titlului de autentificare a dreptului deținătorului de teren cu nr. cadastral xxxxxx, în mărime de 0,38 ha conform dispoziției

primăriei s-lui Grigorievca nr.6 din 30.03.1992 după familia Moisei cu amplasarea la locul și-în hotarele de facto deținute din 1992 până în prezent. Precum și corect a apreciat ca neîntemeiată pretenția cu privire la obligarea autorității publice să aprobe nou proiect al planului cadastral cu nr. 2716117, cu modificarea hotarelor, planului cadastral și geometric și locul amplasării terenurilor a deținătorilor de teren de facto.

Urmare a constatărilor detaliate supra vis-a-vis de circumstanțele faptice ale cazului dedus judecării în ordine de apel, Colegiul instanței de apel a concluzionat că, argumentele expuse de către Moisei Vasile în cererea de apel sunt lipsite de substanță obiectivă, iar instanța de fond - reieșind din cumulul probelor administrate, a soluționat cauza sub toate aspectele de fapt și de drept, în consecință hotărârea emisă fiind legală și întemeiată, în corespundere cu art. 130 CPC.

La 26 octombrie 2022 Vasile Moisei și Maria Moisei, reprezentați de avocatul Ion Cîrlig a recepționat decizia motivată a instanței de apel, iar la 17 noiembrie 2022 au depus cererea de recurs motivată (f.d. 226, vol. III, f.d. 1, vol. IV).

În motivarea recursului au indicat că nu sunt de acord cu soluția instanței de apel, o consideră neîntemeiată și care necesită a fi casată, deoarece este emisă cu aplicarea eronată a normelor de drept material și cu încălcarea normelor de drept procedural.

Au susținut că cauza a fost examinată în procedură generală și nu în contencios administrativ, nu au fost atrași în proces persoanele ale căror drepturi au fost afectate de litigiul în cazul și anume copii familiei Moisei.

La caz instanța de apel nu a dat o apreciere juridică justă, odată ce nu există dispoziția în cauză, cum poate demonstra Brailovschi dreptul supra terenului în cauză, că deține titlu fals, supra terenului, supra terenului. Conform datelor deținute în Registrul cadastral al primăriei Grigorievca, ultimul pe lângă casă deține de 0,28 ha. Familia Brailovschi în cazul dat Administrația Publică Locală era obligată să-i atribuie 0.2 ha. inițial i s-a atribuit 0.5 ha. Cu poate explica, atât familia Brailovschi, cât și Glodea când în 1992 Administrația Publică Locală i-a repartizat lui Brailovschi 0,5 ha, iar lui Glodea- 0.50 ha, pentru Efim Glodea și Maria și la trei copii a familiei Glodea. De unde și pentru cine în 2002 Administrația Publică Locală i-a alocat lui Glodea încă 10 ari. Glodea a recunoscut în instanța de fond ca tatăl lui socru inițial în 1992 i s-a repartizat 0,5 ari în alt câmp și cum tatăl socru inițial în 1992 i s-a repartizat 0,5 ari în alt câmp și cum tatăl socru în 2002 a apărut pe terenul familiei Moisei unde deja era sădită și creșterea vița de vie, fiind în rod.

Au susținut în final că instanțele ierarhic inferioare au neglijat în totalmente legislația națională și internațională la examinarea cauzei respective, solicitând astfel casarea deciziei instanței de apel cu remiterea dosarului spre examinare în fond de către Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

La 20 ianuarie 2023 Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa intimaților, copia recursului motivat depus de Vasile Moisei și Maria Moisei cu înștiințarea despre necesitatea prezentării referinței.

La 02 februarie 2023 Primăria satului Grigorievca, r-nul Căușeni a depus referință, prin care a lăsat recursul la discreția instanței de recurs.

Examinând temeiurile invocate în recurs în raport cu materialele cauzei, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră cererea de recurs depusă de Vasile Moisei și Maria Moisei, reprezentați de avocatul Ion Cîrlig, inadmisibilă, din următoarele motive.

În conformitate cu art.246 alin.(1) din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă este inadmisibil, recursul se declară ca atare printr-o încheiere, iar în acord cu alin.(2) din art.246 din Codul administrativ, recursul se declară inadmisibil în special în cazurile enumerate la literele a)- f).

Din analiza acestor prevederi, rezultă că admisibilitatea/inadmisibilitatea recursului, în special, nu se limitează doar la temeiurile menționate ci urmează să însușească în condițiile Codului administrativ exercitarea efectivă a unui control de legalitate, veritabil bazat pe temeiuri concludente și serioase.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că sintagma „în special” denotă caracterul neexhaustiv al temeiurilor de inadmisibilitate și în același timp oferă un drept exclusiv al instanței de recurs de a filtra cererile de recurs care nu prezintă o motivare suficient de serioasă și care pe cale de consecință nu pot însuși un eventual succes rezultat din examinarea cererii în completul de 5 judecători.

În această ordine de idei, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ reține că, Codul administrativ dezvoltă nu doar caracterul nedevolutiv al recursului dar și cerința de seriozitate a cererii din perspectiva invocării unor veritabile și esențiale încălcări de drept procedural și material capabile să răstoarne deciziile instanței de apel contestate sau, după caz, hotărârile Curții de apel ca primă instanță într-o eventuală examinare în fond și invocare ex officio a erorilor de drept.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ notează că pentru a trece testul de admisibilitate, cererea de recurs trebuie să conțină o motivare convingătoare și întemeiată în condițiile nominalizate mai sus. Acest argument rezultă și din particularitățile de formă ale reglementării recursului în Codul administrativ și anume din sintagma „motivarea recursului” de la art.245 alin.(2) din Codul administrativ. În consecutivitate, motivarea cererii de recurs în circumstanțele expuse se referă la formalitățile pe care trebuie să le întrunească cererea în vederea rezistării testului și filtrului de admisibilitate.

De asemenea, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție accentuează că admisibilitatea recursului trebuie privită și în contextul rolului și funcției legale a instanței judecătorești supreme care constă, în special în asigurarea și interpretarea uniformă a legilor la examinarea cauzelor de contencios administrativ.

Astfel, motivarea oricărei cereri de recurs trebuie să țină cont pentru a trece filtrul de admisibilitate și a avea succes, de aceste însușiri de ordin legal fundamental.

În acest sens, CtEDO în jurisprudența sa constantă statuează că dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise [Golder împotriva Regatului Unit, pct.38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct.230]. Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct.85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct.45). Curtea a mai reiterat că modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective, urmând de ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem. (Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-1, p.141,§39).

La fel, conform jurisprudenței CtEDO, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6§1 (a se vedea Helmers c. Suediei 9 octombrie 1991, §31, Seria A, nr.212-A).

În circumstanțele menționate, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a declara inadmisibil recursul depus de Vasile Moisei și Maria Moisei, reprezentați de avocatul Ion Cîrlig.

În conformitate cu art. 230 și art. 246 din Codul administrativ, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Recursul depus de Vasile Moisei și Maria Moisei, reprezentați de avocatul Ion Cîrlig se declară inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Tamara Chișca-Doneva

judecătorii

Nicolae Craiu

Iurie Bejenaru